

Sezona 2016/2017

Četvrtak, 27. april 2017. godine

Petak, 28. april 2017. godine

Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Filharmanija i Za zaljubljene

Dirigent: **Hauard Grifits**

Solista: **Andrea Lukezini**, klavir

Program:

S. Prokofjev: *Zaljubljen u tri narandže*, simfonijska svita op. 33bis

Klovnovi

Mađioničar Čelij i Fata Morgana igraju karte

Marš

Skerco

Princ i princeza

Let

Trajanje: oko 15 minuta

B. Bartok: Koncert za klavir i orkestar br. 3 u E-duru Sz. 119, BB 127

Allegretto

Adagio religioso

Allegro vivace

Trajanje: oko 25 minuta

***

D. Šostakovič: *Obad*, filmska svita op. 97a

Uvertira

Kontradanca

Folklorne svečanosti

Interludijum

Valcer
Galop
Preludijum
Romansa
Intermeco
Nokturno
Scena
Finale

Trajanje: oko 40 minuta

Koncertmajstor: **Tijana Milošević**

Sergej Prokofjev (1891–1953) jedan je od najsvestranijih muzičkih autora 20. veka, koji se kao kompozitor ostvario u gotovo svim postojećim žanrovima umetničke muzike. Njegovi najraniji kontakti sa muzikom počeli su kada je sa četiri godine od majke dobio prve časove klavira, a u narednim godinama nastale su i njegove prve kompozicije. Sa dvanaest godina, počeo je da uči kod Glazunova na Konzervatorijumu u Sankt Peterburgu, gde se upoznao i sa kasnim operskim delima Nikolaja Rimskog-Korsakova. Usidren u tradiciji ruske umetničke muzike, ali i Zapadne Evrope, Sergej Prokofjev je stvarao u okvirima neoklasicizma, ali je često posezao i za smelim, ekspresionističkim muzičkim jezikom.

Opera *Zaljubljen u tri narandže* nastala je 1921. godine kao porudžbina Čikaškog operskog udruženja. Prokofjev je porudžbinu primio 1918. godine, tokom svog prvog boravka u Sjedinjenim Američkim Državama, kada je imao nekoliko uspešnih koncerata u Čikagu na kojima su predstavljana njegova dela. Libreto za ovu satiričnu operu napisao je sam Prokofjev na osnovu ruskog prevoda istoimene drame iz 18. veka italijanskog pisca Karla Gocija. Njegova adaptacija ovog komada podrazumevala je savremeni pristup komediji del arte, (čiji elementi su prisutni i u originalnoj drami, a Prokofjev im je dodao nadrealnu notu), i prevod na francuski jezik, na kojem je opera i premijerno izvedena u Čikagu 1921. godine.

Od najupečatljivijih instrumentalnih komada iz opere, Prokofjev je napravio orkestarsku svitu za koncertna izvođenja. Svita se sastoji iz šest stavova od kojih je najpoznatiji *Marš*.

Bela Bartok (1881-1945), mađarski kompozitor, pijanista, istraživač i sakupljač narodnih melodija (jedan od osnivača etnomuzikologije), ujedno je i jedan od najznačajnijih kompozitora 20. veka. U njegovim delima se ogledaju modernističke težnje o novoj, proširenoj tonalnosti koju sprovodi oslanjajući se na mađarsku narodnu pesmu. U Bartokovom opusu izdvajaju se baleti *Čudesni Mandarin* i *Drveni princ*, opera *Zamak Plavogradog*, *Koncert za orkestar*, zbirka klavirskih minijatura *Mikrokosmos*, šest gudačkih kvarteta, kao i tri klavirska, dva violinska i jedan koncert za violu.

Muziku za klavir, u koju se ubrajaju i tri klavirska koncerta, Bartok je uglavnom komponovao za sebe ili za svoju suprugu Ditu Pastori koja je takođe bila pijanistkinja. Oni su premijerno izvodili gotovo sva Bartokova klavirska dela. **Koncert za klavir i orkestar br. 3** Bartok je komponovao kao poklon supruzi za njen 42. rođendan, 1945. godine, ali je preminuo pre nego što je uspeo da ga završi. Koncert je premijerno izveden naredne godine, a solista je bio Đerđ Šandor, mađarski pijanista i prijatelj Bartokovih, dok je na prvom snimku koncerta solističku deonicu svirala Dita Pastori.

Koncert za klavir i orkestar br. 3 Bele Bartoka ima trostavačnu formu. Melodijska osnova prvog stava je mađarska narodna melodija nalik popularnim *verbunkoš* melodijama koju donosi pijanista u uvodu stava. Koralni zvuk drugog stava aludira na Betovenov gudački kvartet u a-molu, dok prisustvo Tristanovog akorda i njegovog karakterističnog zvuka upućuje na Vagnera. Treći stav je takođe inspirisan mađarskim folklorom i zrači optimističnom i vedrom atmosferom.

Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič (1906–1975) jedan je od najznačajnijih ruskih kompozitora 20. veka. Njegov stil komponovanja karakteriše kombinacija različitih uticaja, te je njegova muzika puna tematskih i karakternih kontrasta, grotesknih elemenata i neodređene tonalnosti.

Muziku za film *Obad* Šostakovič je napisao 1955. godine za sovjetski film reditelja Aleksandra Fajncimera koji je stekao veliku popularnost u Sovjetskom Savezu. *Obad*, nastao na osnovu istoimenog romana engleske spisateljice Etel Vojnik, pripada žanru istorijske drame u kojoj je predstavljena borba italijanskih boraca pokreta *Risorgimento* iz prve polovine XIX veka protiv austrijskih okupatora, iz koje se razvija priča o običnom, dobronamernom, mladom čoveku koji tokom borbe postaje Obad, neustrašivi borac i legendarni revolucionar. Mesto radnje je podstaklo Šostakoviča da u muziku unese elemente Belinijevog i Verdijevog operskog stila, kao i prizvuk narodnih melodija nalik napolitanskim.

Filmska svita *Obad* nastala je iz delova muzike korišćene u filmu koju je „izvukao“, imenovao i u svitu sastavio sovjetski kompozitor Levon Atovmian (asistent Sergeja Prokofjeva, aranžer i saradnik na mnogim izdanjima sovjetskih autora). Svita se sastoji od 12 stavova, od kojih su najpoznatiji okretni *Galop*, zatim *Romansa* sa solistički tretiranom violinom i deonicom inspirisanom Masneovom *Meditacijom*, i *Finale*, stav koji je često komercijalno upotrebljavan u medijima.

Ana Đorđević*

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.